

DAWANIE (67) *sb n*

Pierwsze a pochylone, drugie jasne, w e wahania.

sg N dāwanié (14); -é (1) *OrzQuin*, -e (2) *BiałKat*, *SarnStat*, -(e) (11). ◇ *G* dāwaniā (27). ◇ *D* dāwaniu (6). ◇ *A* dāwanié (4); -é (2), -(e) (2). ◇ *I* dāwanim (1). ◇ *L* dāwaniu (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Darowanie, ofiarowanie; uiszczanie należności, zapłata; wywiązywanie się z obowiązku prawnego lub innego; datio, datus, praestatio fiscalis Cn [w tym: czego (21)] (34)* : Mierziono ięft w dawanie dufać, ale wciefzenie za dobre ię odpłaczać. *BielŻyw* 128; Yako troiakym obyczaiem bywa dawanie/ także też troiaka zapłata bywa dāna. *SeklKat* L3v, L3v, L4 [2 r.]; ktorzy ięfli co chcą łobie wyprāwić v Kxiążąth Krolow/ ábo v pānow/ mułzā mieć rękę wyciāgnionā ku dāwāniu *HistRzym* 3v; *BudBib* Tob 4/17; *ModrzBaz* 139; Czemużeście do dawanā leniwi? *SkarŻyw* 589, 140; *SkarKazSej* 666b.

W połączeniu z nazwą podatku, świadczenia [w tym: dawanie dziesięciny (2), owsow, poborow, podatkow (3), podwód (4), trybutu, wierdunkow (2)] (14): Więtfza część iuż przyzwalałā: Krolewŕkiemu przykazāniu/ Y ku poborow dāwāniu. *BierEz* F; [Semowit] Kāłzuby przypędził ku dāwāniu trybutu *BielKron* 343; *ModrzBaz* 89, 125v; *SkarŻyw* 284; ktemu od ludŕi fzlācheckich/ y ich poddānych po łól przyiędzāiācych wyciāgiāi nād ich powinność dāwāniē owłów. *SarnStat* 395; Mlāfto Krafnystaw od dŕieŕiāci lat wolnē od Podwōd pieniężnych y dāwānia koni podwōdnych/ czynimy dla przyczyn łufznych w tym nam pokazānych. *SarnStat* 1050, 351, 910, 975, 1049, 1059, 1179, 1188.

Wyrażenia: »dobrodziejstw dawanie« (1): Tām ię ŕławi wniewy Pan Bog wrozmāitych dobrodzieystw ludziom nabożnym dāwāniu *SkarŻyw* 488.

»(h)ołdu dawanie« (2): áby nas ich łrogości zāchowāć raczył/ niemniewy theż y Hołdu dāwānia *MycPrz* II B [3]v, II D.

»jāłmużny dawanie« [szyk 2 : 1] (3): *BiałKat* 171; A wyborny to ięft Iāłmużny dāwānia y miłōŕdŕzia czynienia obyczāy *KuczbKat* 420; *SkarŻyw* 98.

»sumy dawanie« (1): Nie kanclerzowe przyczyny, nie Pana Podłaskiego uŕłowanie ba y takiesz summy dawanie [...] niewazyłō. *ActReg* 130.

Szeregi: »dawanie i branie« (1): żaden mi koŕcioł nie wŕycał co ię tycze dāwānia y brānia [*in ratione dati et accepti*]/ iedno wy łāmi *WujNT Philipp* 4/15.

»płaca (*a.* płacenie) albo (ani, i) dawanie« = *solutio aut contributio JanStat* [szyk 3 : 1] (4) : Nie ięft wolen od dāwānia dŕieŕiācin/ āni od płāceniā czyńszow y poborow [*Solvendis ... pendendis*] *ModrzBaz* 89; iż od tych czāłów nie będziemy wyciēgiāć iākiēy płācēy/ āłbo dāwānia Wierdunków/ āłbo ŕzeŕci grołzy od obywatelów āłbo ich ludŕi *SarnStat* 910 [*idem* 351], 1179.

2. *Wręczanie, podawanie [czego] (9)* : A wŕzakołŕ przy dāwāniu takich rzeczy: prołty człowiek wŕzytkiego baczyć nie moŕe *FalZioł* V 27; prāwā/ łā iākoby lekārłtwo/ w ktorego dāwāniu [*in qua adhibenda*]/ żaden biegły Lekarz nā ołoby niema baczenia *ModrzBaz* 71; KSięgi Ziēmłkiē/ po dokończeniu Sądu/ māiā zołtāć nā mieyłcu łādowym trzy dni/ ā to dla dāwānia Kopiy z Akt [*pro dandis copiis actorum JanStat* 506] ktōrŕzy ich prołili. *SarnStat* 747, 912.

Wyrażenia: »dawanie w ręce« (2): Kielichā dāwānie w ręce. *KrowObr* 124 [*idem*] 249v.

»dawanie ręki« (1): ktorzy z máluczkiey rzeczy łacno biorą wielkie obrażema [...] z niedbáłości ábo w zdeymowániu czapki/ ábo w rozmowie/ ábo w dawániu ręki [*manum porrigendo*]. *ModrzBaz* 66.

»dawanie karty« (1): ále mnimám/ iż z dawánia kárti/ ma ładzić o mym rozumie. *Górndworz* M4v.

»dawanie kwitow« (1): nie obracáiąc ich [*pieniędzy*] ná fwoy właŃny pożytek, áni względem wfolgowánia/ áni kwitów mnieyŃzych dawánia/ [...] do rąk tych wiernie y zupełnie oddam *SarnStat* 347.

3. O nadawaniu urzędów, godności, uprawnień, mienia [w tym czego (2)] (6) :

Wyrażenia: »dawanie dostojenstw« (1): Przy dawániu DoŃtoienŃstw [*Honoribus mandandis*] czego naywięcey trzebá pátrzyć? *ModrzBaz* 39.

»dawanie urzędow« (1): Dawánie vrzędow koŃcielnych niegodnym patrz iáko Ńtráfzliwe. *SkarŻyw* 319 marg.

Szereg: »branie, (albo, jako i) dawanie« (4): *Non fit porrecta manus tua ad accipiendum et ad dandum collecta*. Będźiefz to przyŃtało nam/ otwierác Królowi rękę ku brániu/ á zamykác ią ku dawániu? *OrzQuin* Bv; Iż iáko powinowátoŃć KrólewŃka nie Ńtoi ná dániu imienia/ áni ná brániu/ wedle náтуры fwy: ták téż áni Exekucya ná brániu álbo ná dawániu nie Ńtoi *OrzQuin* F3, E4v, F3.

4. Wydawanie z siebie, rodzenie [czego] (2) : Byłáćiem ząwždy rodniefz [winnica]/ W dawániu winá hoynieyŃza. *BierEz* Iv; Radiatio, PromieniftoŃć/ to yeŃt promień y błyskánia dawánie. *Mącz* 345a.

5. Czynienie, powodowanie; udzielanie [czego] (17) : Ale łuna księżyczowa ma w łobie moc dawania wilgoti kaźdey rzeczy y zagrzewania *GlabGad* H4; Formatura – Dogłádanie, dawanie kŃztałtu. *Calep* 430a.

Wyrażenia: »dawanie Ducha Ńwętego« (2): Ten téż napierwŃzy chćiał Ńię BiŃkupŃtwá pieniędzmi dokupić. Abowiem chćiał mieć moc dawánia Ducha S. *WujNT* 430, 425.

»dawanie odpowiedzi« (1): Ma y metáphorá [...] niemáłą grácią/ ták w powaźnym rzeczeniu ku chłubie czyiey/ iáko theż y w wŃczŃknieniu trefnym: zwłáŃzczá ná dawániu odpowiedzi *Górndworz* Q5v.

»odpustow dawanie« (1): dáie mu moc zupełną roŃkázowánia/ karánia/ ząklinánia/ wyzwalánia/ odpuŃzczánia/ rozgrzeŃzánia/ y odpuŃtow dawánia *WujNT* 69.

»pobudek i przyczyn dawanie« (1): Pobudek y przyczyn do nieczyŃtoŃci wmyŃŃne Ńzukánie ábo dawánie. *LatHar* 116.

»dawanie (dobrej) rady« = *consulere JanStat* (3): Zabawiał Ńię y piŃaniem ksiąg y rozmową ludzi wczonych y dawánim dobrej rady bliźnemu *SkarŻyw* 334; *SarnStat* 171, 561.

»dawanie sprawy« (1): Dawánie Ńprawy PoŃłów ZiemiŃkich o Ńprawách przeŃŃłych Séymowych. *SarnStat* 44.

»dawanie Ńlubu« (1): Názáiuthrz około dawánia Ńlubu miedzy BiŃkupy roznicá byłá *BielKron* 391.

»dawanie Ńwiadectwa« (2): Záprawdę do przyŃięgi á dawánia Ńwiadectwá [*testimonium dare*]/ ludźie Ńtátecźni/ Ńwiadomych obyczáiw/ y mądrzi/ máią być wzywáni. *ModrzBaz* 86; *SarnStat* 708.

»dawanie wwiązania« (2): [starostowie] ná każdą poślugę íprawiedliwości im należący/ y ku dawaniu w wiazania í obowiazáni [*ad ... dandas eas intromisiones obligantur JanStat 654*]. *SarnStat* 547 [*idem*] 937.

»dawanie zakładów« = *zaręczanie* (1): Tákże téż tym nie zábrániamy dawania zakładów náłzych/ *Nobili contra Nobilem SarnStat 243*.

Cf **DAWAĆ, DAWAĆ SIĘ, NIEDAWANIE**

HJ